
[2025-42-RE](#)

Causa 2025-42-RE

(Alonso Gonzalez c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 268-2025. Recurs d'empara

Aute del 16 de juny del 2025

BOPA núm. 77, del 25 de juny del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 16 de maig del 2025, per la representació processal de la Sra. M. Antonia Alonso Gonzalez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 6 de maig del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la resolució recorreguda, així com l'aute anterior que inadmet a tràmit el seu recurs d'apel·lació, ordenant la retroacció de les actuacions per tal que es tramiti el recurs d'apel·lació esmentat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 26 de novembre del 2024, la Secció Civil 4 de la Batllia va dictar una sentència, en el marc d'un procediment de declaració de paternitat, en què desestimava la demanda presentada per la Sra. M. Antonia Alonso Gonzalez contra la vídua, i els ignorats hereus, del seu suposat pare, per causa de prescripció de l'acció de filiació que s'exercitava. Aquesta sentència va ser notificada el 9 de desembre del 2024.

1.2. El 21 de gener del 2025, la representació processal de la recurrent va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 26 de febrer del 2025, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que decidia no admetre a tràmit aquest recurs per tal com aquest havia estat formulat fora del termini legal.

1.3. La representació processal de la recurrent va presentar un recurs de reposició contra aquest aute, i, el 6 de maig del 2025, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que decidia no donar lloc a aquest recurs.

1.4. El 16 de maig del 2025, la representació processal de la Sra. M. Antonia Alonso Gonzalez va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 6 de maig del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- En primer lloc, la recurrent retreu a la Sala Civil haver confirmat la inadmissió del seu recurs d'apel·lació perquè aquest va ser presentat un dia fora de termini; considera que es tracta d'una decisió formalista que suposa una vulneració injustificada del seu dret a accedir a la jurisdicció, ja que el retard de tan sols un dia és imputable a un error material i excusable, i que no pot prevaler sobre la voluntat manifesta de recórrer.
- Al·lega que tal com ha reconegut aquest Tribunal Constitucional en l'auto del 21 de desembre del 2009 (causa 2009-22-RE): "*Les normes processals no són mers formalismes, sinó regles que incorporen i afecten valors i principis constitucionals i a drets fonamentals*". Per tant, una interpretació excessivament rigorosa pot comportar una vulneració del dret fonamental a la jurisdicció. Afegeix que la manca de diligència i la inactivitat judicial en aquesta causa han fet que hagi hagut d'esperar més de 8 anys per al pronunciament de la sentència de primera instància, la qual ni tan sols s'ha pronunciat sobre el fons, atès que va considerar que la seva acció havia prescrit. Posa en relleu, per tant, que el seu dret a la jurisdicció ja n'ha sortit malmès.
- La no admissió a tràmit del seu recurs per un error de càlcul de terminis, per un sol dia, constitueix una clara vulneració del seu dret a la jurisdicció amb conseqüències desproporcionades, ja que té dret a poder recórrer contra una sentència que perjudica els seus interessos i que considera no ajustada a dret, no sent l'error produït d'una transcendència suficient per privar-la d'aquest dret constitucional.
- En segon lloc, la recurrent addueix una infracció del principi *pro actione* derivada de l'aplicació rigorista de les normes processals denunciada anteriorment, la qual va contra la jurisprudència constitucional, que estableix que els requisits processals s'han d'interpretar de forma que s'afavoreixi l'accés a la jurisdicció.
- En aquest cas, la inadmissió a tràmit del recurs d'apel·lació per un sol dia és desproporcionada i contrària al principi *pro actione*, ja que no es tracta d'una negligència, ni d'un intent de dilació processal, sinó d'un error material que no afecta en absolut el fons del litigi.

- Segons el seu parer, aquesta situació que impossibilita la revisió judicial d'una decisió que denega la pretensió de reconeixement de la seva filiació, és una qüestió amb importants implicacions identitàries i personals i afecta els seus drets constitucionals a la persona i a la família, i li genera un perjudici greu i irreparable, a més d'afectar un dret fonamental de caràcter personalíssim.

- Afegeix, que l'acceptació del seu recurs no generaria cap inseguretat jurídica, ni perjudicaria als drets de l'altra part. Considera que l'interès general de la Justícia exigeix que el fons de la qüestió pugui ser revisat.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la resolució recorreguda, així com l'aute anterior que inadmet a tràmit el seu recurs d'apel·lació, ordenant la retroacció de les actuacions per tal que es tramiti el recurs d'apel·lació esmentat.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- En l'aute que resol el recurs de reposició, la Sala Civil constata que la part recurrent no aporta cap element que permeti reconsiderar la inadmissió a tràmit del seu recurs d'apel·lació.

- Recorda tant la jurisprudència del Tribunal Constitucional, com la seva pròpia que estableixen que *"Les normes processals no són mers formalismes, sinó regles que incorporen i afecten a valors i principis constitucionals i a drets fonamentals"* (aute del 21 de desembre del 2009, causa 2009-22-RE); *"La fixació d'un termini per a la interposició dels recursos respon a una clara protecció de la seguretat jurídica, atès que no es pot deixar oberta la possibilitat que, en qualsevol moment, una de les parts, a qui la resolució judicial li sigui lesiva, pugui qüestionar-la. En aquest sentit, els terminis es qualifiquen com a improrrogables i responen a una adequada administració de justícia"* (sentència del 19 d'abril del 2021, causa 2021-10-RE); i, *"els terminis per a interposar el recurs són improrrogables i preclusius, de manera que tret de previsions legals o supòsits de força major que poguessin justificar la suspensió del termini per a recórrer, extrems que no concorren en el present cas, els recursos s'han d'interposar dins dels terminis legals"* (aute del 10 de juny del 2018 TSJC 101/2018).

- Pel que fa a la invocació del principi *pro actione*, com a argument per justificar l'admissió del recurs, tot i la seva presentació fora de termini, cal recordar que aquest principi té com a finalitat evitar que

un excés de rigor formal impedeixi l'accés a la jurisdicció. Exposa que, en essència, el principi *pro actione* obliga als òrgans jurisdiccionals a interpretar els requisits processals tenint en compte la seva finalitat última: facilitar l'enjudiciament dels assumptes sobre el fons, evitant d'aquesta manera que qüestions formals puguin erigir-se en un obstacle injustificat per a l'exercici dels drets de les parts.

- Tanmateix, considera que aquesta doctrina no s'aplica amb la mateixa intensitat en totes les fases del procediment. Particularment, en la fase de recurs en el procediment civil, la força del principi *pro actione* es veu notablement matisada. Això es deu al fet que el dret al recurs civil no neix directament de la Constitució, sinó que depèn d'allò que disposin les lleis processals ordinàries, sent competència del legislador establir quins recursos són procedents, en quins casos i amb quines condicions.

- Per tots aquests motius, conclou que el recurs no pot ser admès, perquè la llei així ho estableix de manera expressa i clara. En efecte, l'article 7 del Codi de procediment civil disposa que els terminis establerts són improrrogables i, transcorregut el termini assenyalat, se'n produeix la preclusió i es perd l'oportunitat de fer l'acte processal del qual es tracti, sent la norma d'obligat compliment.

- Per tant, atès que el dret processal andorrà per la seva naturalesa és *ius cogens*, és a dir, de compliment obligatori, tant per les parts, com per a l'òrgan jurisdiccional, els quals estant obligats a seguir els tràmits processals establerts per una simple qüestió de seguretat jurídica i de respecte del principi de la igualtat de les parts en el procés, la Sala Civil decideix no donar lloc a aquest recurs de reposició i mantenir els pronunciaments de l'aute dictat per la Secció Civil 4 de la Batllia del 26 de febrer del 2025.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu principal d'aquest recurs d'empara es basa en el caràcter suposadament desproporcionat de la resolució judicial que ha estat adoptada amb anterioritat a la interposició d'aquest recurs, és a dir, l'aute del 6 de maig del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia. La part recurrent estima que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució i demana l'anul·lació de l'aute esmentat, la retroacció del procediment i la tramitació del recurs d'apel·lació interposat.

3.2. Els principals fets que han donat lloc a aquest recurs d'empara són els següents.

La part avui recurrent en empara va formular un recurs d'apel·lació -el 21 de gener del 2025- contra la sentència de la Secció Civil 4 de la Batllia del 26 de novembre del 2024. La sentència esmentada li va ser notificada el 9 de desembre del 2024, de manera que disposava de 20 dies hàbils, a partir de l'endemà de la notificació, per formular el recurs d'apel·lació, esgotant-se, doncs, el dret a recórrer el 20 de gener del 2025. La part recurrent no discuteix que, per error, va presentar el recurs d'apel·lació extemporàniament, és a dir, un dia després del termini legal per fer-ho. El 26 de febrer del 2025, la Sala Civil va inadmetre el recurs d'apel·lació, perquè es va interposar fora de termini. La part interessada s'hi va oposar i va formular recurs de reposició, el qual va ser desestimat mitjançant un aute del 6 de maig del 2025.

3.3. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; i que l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i que no vulneri cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució. I no es pot fer altra cosa que constatar que l'aute de la Sala Civil no presenta, en absolut, cap d'aquestes carències. Vegem-ho.

3.4. Ja hem dit anteriorment que la part recurrent admet que va presentar el recurs d'apel·lació, per error propi, fora de termini. Compte tingut d'aquesta circumstància, sense oblidar que l'accés a una jurisdicció superior no és absolut i admet restriccions (Zubac c/ Croàcia [GC], núm. 40160/12, 2018, §78), la Sala Civil es va limitar a aplicar les previsions legals processals escaients que són d'ordre públic i suficientment clares (articles 7.1, 321 i 334.1 del Codi de procediment civil i article 41 *bis* de la Llei qualificada de la Justícia). La qualitat i la previsibilitat d'aquestes disposicions legals no es discuteixen i obeeixen a consideracions clàssiques de seguretat jurídica i de bona administració de la Justícia. I si a això hi afegim que la part recurrent en cap moment al·lega, ni demostra circumstàncies excepcionalíssimes per no complir amb els manaments legals, resulta que l'aplicació de la llei per part de la jurisdicció ordinària no es pot titllar de formalista en excés i que, al contrari, és ajustada als canons habituals de constitucionalitat. En qualsevol cas: a) la part recurrent disposava de 20 dies hàbils per recórrer, sent un termini suficient que en cap cas atempta aquí a la substància del dret al recurs mateix; b) no es pot imputar cap error a la justícia ordinària; i, c) la part recurrent estava degudament representada per un advocat, el qual ha de ser diligent en les seves actuacions.

3.5. Les consideracions exposades en els fonaments de dret anteriors justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per una manca manifesta de contingut constitucional (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2025-42-RE interposat per la representació processal de la Sra. M. Antonia Alonso Gonzalez contra l'autè del 6 de maig del 2025, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest autè a la representació processal de la recurrent, a la Secció Civil 4 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest autè, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 16 de juny del 2025.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Jean-Yves Caullet
